

ÅRSPLAN

Haga barnehage

Innhold

Velkommen til Haga barnehage	2
Barnehagens styringsdokumenter	2
Barnehagens visjon og satsningsområder	2
Satsningsområde i Haga barnehage	3
Inkludering.....	4
Omsorg, lek, læring og danning	4
Omsorg	4
Lek	5
Læring.....	6
Danning	6
Vennskap og fellesskap	7
Kommunikasjon og språk	7
Progresjon	8
Trafikksikker kommune	11
Medvirkning	11
Foresattes medvirkning.....	11
Barns medvirkning.....	12
Tilvenning og overganger	12
Nye barn	12
Trygghetssirkelen	12
Overganger innad i barnehagen.....	13
Overgang barnehage-skole	13
Skolestarterne	14
Dokumentasjon og planlegging, vurdering og evaluering.....	14
Barnehagens som lærende organisasjon	14
Samarbeid.....	15
Foreldresamarbeid	15
Samarbeid med andre instanser	15
Årshjul.....	16

Velkommen til Haga barnehage

Haga barnehage er en kommunal barnehage med 5 avdelinger og mellom 80-90 barn. Vi er sentralt beliggende nær Sande sentrum og har om lag 30 dyktige og faglige bevisste medarbeidere. Denne årsplanen har som mål og oppsummere det pedagogiske innholdet i Haga barnehage med bakgrunn i barnekonvensjonen, barnehageloven med forskrifter og holmestrand kommunes strategiplan «trygghet, mestring og læring for alle». For mer praktisk informasjon kan du lese informasjonsheftet vårt.

Barnehagens styringsdokumenter

Barnehageloven og Rammeplan for barnehager ([rammeplan for barnehager](#)) er styringsverktøy for barnehagen. Barnehagene hører under Kunnskapsdepartementet, og Utdanningsdirektoratet jobber for å utvikle utdanningsløpet fra barnehage til og med videregående skole. Departementet fastsetter Rammeplan for barnehagen med retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen er tydelig på hvilke nasjonale krav som stilles til barnehager, og den stiller også krav til hva vår lokale årsplan skal inneholde.

Formålet i barnehageloven § 1 fastslår blant annet at barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene. I samarbeid og forståelse med hjemmet skal vi ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Videre har Holmestrand kommune planer og føringer som styrer barnehagen i forhold til økonomi, personal, informasjon- og fagutvikling.

Figur 1 Bilde av rammeplan for barnehagen og lov om barnehagen

Barnehagens visjon og satsningsområder

Holmestrand kommune sin visjon er «Trygghet, mestring og læring for alle». I kommunen er det utarbeidet en felles strategiplan for å heve det faglige nivået. Temaene i strategiplanen er utgangspunkt for innhold på personalmøter, avdelingsmøter og felles planleggingsdag. Dette er også førende for våre valg og planer.

Satsningsområdene i Holmestrand kommune er livsmestring-, språk- og digital kompetanse.

[Strategiplan for Holmestrand kommune](#)

Livsmestringskompetanse skal bidra til at barn håndterer livet sitt i motgang og medgang, og til at de er gode bidragsyttere i andres liv. Ansatte i Haga barnehage skal sørge for balanse mellom det barnet

ønsker å få til, barnets ressurser og barnets tilgang på støtte. Vi tror på at ansatte som utøver rollen sin på en varm og tydelig måte, oppnår det beste resultatet når det gjelder barns positive tilpasning. At ansatte har en støttende og varm holdning overfor barna ser vi derfor på som avgjørende for at barna skal utvikle positiv atferd og oppnå læring. Barns behov for trygghet og omsorg må ikke ses på som et behov som konkurrerer med læring i utdanningsforløpet –heller tvert imot. Det vil si at ansatte hos oss skal ha en autoritativ væremåte uansett om de støtter barn i lek, eller om de jobber med et av fagområdene. På samme måte skal barn oppleve seg som betydningsfulle for fellesskapet uansett hvilket fagområde som har fokus.

Språklig kompetanse er særskilt viktig for at barn skal oppleve livsmestring og et systematisk arbeid med barns språkutvikling er derfor avgjørende i barnehagen. I Haga barnehage skal vi sørge for et rikt språkmiljø som gir et mangfold av kommunikasjonsformer og inkluderer alle barn i språkstimulerende aktiviteter. Du kan lese mer om hvordan vi arbeider med dette område i eget kapittel i årsplanen.

Digital kompetanse handler om å gi barn erfaringer med ulike digitale verktøy som gir grobunn for skapende virksomhet, lek, moro og kreativ bruk. I Haga barnehage er vi opptatt av at barna ikke skal være konsumenter av digitalt innhold, men produsenter. Vi skal bruke digitale verktøy som redskap for å støtte opp om barns læringsprosesser og personalet er aktive i dette sammen med barna. Vi ønsker at barna skal utvikle en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier og personalet utøver digital dømmekraft.

«Et godt minne i livet» - Haga barnehages egen visjon

Våre medarbeidere jobber etter barnehagens visjon «et godt minne i livet». Denne visjonen skal ligge til grunn i alt arbeid vi foretar oss sammen med barna. I visjonen ligger kjernekomponentene autoritative voksne, relasjonsbygging, språk og et godt leke- og læringsmiljø.

Satsningsområde i Haga barnehage

Alle barnehager, skoler og pedagog-psykologisk tjeneste i Holmestrand kommune startet å jobbe med kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis i 2023. Dette er en satsning som også vil følge i året som kommer. Gjennom arbeidet med kompetanseløftet er målet å kunne gi et inkluderende, likeverdig og tilpasset tilbud for alle og styrke kompetansen i laget rundt barna. Arbeidet med kompetanseløftet ses i sammenheng med rammeplan for barnehager. I Haga barnehage har vi gjennom arbeidet med kompetanseløftet gjennomført en kartlegging av utviklingsområder i virksomheten. I året som kommer vil arbeidet rette seg mot en prosjekterende arbeidsmåte med hovedfokus på **barns medvirkning**. I dette ligger blant annet tema- og prosjektarbeid, inkluderende lek og lekemiljø, observasjoner og felles opplevelser. Haga barnehage skal legge til rette for at barnets synspunkter kommer til syne og at de kan gi uttrykk for meningene sine i alle forhold som har noe med dem å gjøre. Det betyr også at vi må jobbe for gode relasjoner mellom barn og voksne.

Overordnet mål for 2024/2025 er:

«Alle barn i Haga barnehage skal få mulighet til å oppleve seg betydningsfulle for fellesskapet gjennom aktiv deltagelse i planlegging av barnehagehverdagen, felles opplevelser, mestring, glede og omsorg»

Tiltak for satsningsområdet er:

- Vi er bevisst på og observerer barns ulike uttrykksformer slik at de føler seg sett og hørt
- Vi planlegger innhold i barnehagehverdagen sammen med barna og tar hensyn til deres interesser og ønsker
- Vi bruker tiden vår sammen med barna
- Vi sørger for at alle barn får bidra i fellesskapet med sine styrker
- Vi er bevisst på hvordan rommene fungerer i henhold til materiell og utstyr og sørger for at de fremmer inkludering og deltagelse for alle
- Vi tilrettelegger for mindre lekegrupper, også på tvers av avdelinger, med hensyn til barns beste, vennskap og tilgang på jevnaldrende barn
- Vi bruker visuell støtte og konkreter i hverdagen
- Vi sørger for å bygge gode relasjoner til alle barn

Inkludering

Lov om barnehager pålegger barnehagen å arbeide kontinuerlig for å fremme helse, trivsel, lek og læring hos barn. Barnehagen skal ha nulltoleranse mot krenkelser ovenfor barna, og aktivitetsplikten skal sikre at det iverksettes tiltak straks dersom ett eller flere barn ikke har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Olweus (2010), Idsøe og Roland (2017) definerer mobbing som «intensjonell *negativ handling, gjentatt over tid og hvor det er ubalanse i styrkeforholdet mellom den/ de som utøver og den som blir utsatt for handlingen*»

Barnehagene i holmestrand har en felles plan for psykososialt barnehagemiljø. Denne planen sier noe om hvordan vi skal jobbe for inkluderende fellesskap samt et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Planen gir oss konkret støtte og hjelp til å oppdage og handle dersom mobbeatferd oppstår. Planen kan du lese her: [Plan for psykososialt barnehagemiljø i Holmestrandsbarnhagene](#)

I tråd med Haga barnehages visjon skal alle barn oppleve tiden i barnehagen som et godt minne i livet. Barna trenger derfor ansatte som er med å legge til rette for at alle barn opplever å være betydningsfulle for fellesskapet. De trenger ansatte som fremmer inkluderende adferd og ansatte som er varme og grensesettende i møte med dem. Vi må sørge for at kvaliteten på interaksjonene mellom barn-voksen og barn-barn er så gode at barna lærer å etablere og holde fast på trygge og gode relasjoner.

Omsorg, lek, læring og danning

Omsorg, lek, læring og danning er begreper som er nært knyttet til hverandre. De går sammen hånd i hånd gjennom barnehagehverdagen og skal ses i sammenheng med hverandre for å bidra til barns allsidige utvikling. I årsplanen har vi valgt å dele opp begrepene, men de er nært tilknyttet hverandre og ses i sammenheng i alt vi foretar oss i barnehagehverdagen.

Omsorg

“Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som gir grunnlag for trivsel, glede og mestring” (jfr. Rammep planen)

Hele livet vårt formes gjennom relasjonene vi har til andre mennesker. Relasjoner er livsviktig for oss. Barn tilbringer mange timer i barnehagen, og det sier seg selv at det å sørge for en god kvalitet på relasjonene når de er der, er av uvurderlig betydning. Det å skape relasjoner, og det å fungere i et fellesskap er noe av det viktigste vi kan lære barnet i barnehagen. Gode relasjoner er svært viktig for

selvbildet til barna, og all respons og anerkjennelse som de får fra nære voksne er med på å danne selvbildet deres

I Haga barnehage jobber vi for å oppnå relasjoner som er preget av gode holdninger til hverandre. Det gjelder mellom barn - barn, barn – voksen og mellom voksen – voksen. Dette gir grunnlag for trivsel, glede og mestring i hverdagen til barna og personalet. God omsorg er en forutsetning for barns trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Vi som personale skal hele tiden jobbe for et barnehagemiljø der barna ikke bare er mottakere av omsorg. Vi skal også verdsette og anerkjenne barnas egne omsorgshandlinger. Ved å sette søkelys på vennskap og gode relasjoner til de rundt seg, tenker vi at dette vil fremme et inkluderende miljø der alle barna kan føle seg betydningsfulle for fellesskapet. Vi er autoritative voksne som møter barna med anerkjennelse og respekt. Vi er også tydelige voksne som gir barna forutsigbarhet og gode rutiner. Personalet i Haga barnehagen er derfor viktige for barnas utvikling av vennskap. Ved å være bevisst en god kvalitet på relasjonene vi har til barna, er vi med på å legge et godt grunnlag både for psykisk helse, læring og atferd. Om barna har knyttet gode relasjoner til andre barn og voksne i barnehagen, vil det øke sjansene for gode og nære relasjoner også senere i livet. En god relasjon krever mange og gode interaksjoner. Jo flere gode interaksjoner/gylne øyeblikk man har med et barn, jo lettere går det å kunne være gode grensesettere når det trengs. "Banking time" er et navn på dette, og dreier seg om positive møter mellom en voksen og et barn, der målet er å styrke relasjonen, varmen og de følelsesmessige båndene. Målet er så å fylle opp barnets "konto" med gode opplevelse slik at barnet er trygt nok på deg til at du kan sette grenser ved behov. Relasjoner bygges, og gjensidigheten styrkes. Dette må ses i et langsiktig perspektiv.

Lek

Lek skal ha en sentral plass i barnehagen, barns opplevelser og erfaringer i lek skal anerkjennes, og ansatte skal støtte opp under barnas opplevelser og undringer med iver og engasjement. Alle barn skal være inkludert i, og erfare glede i lek. De ansatte skal delta i lek på barnas premisser, og ha en berikende tilstedeværelse. De skal også veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre, slik at barna kan mestre det å være i en god lek over tid og ikke opplever utestengning fra barnegruppa. Det er de ansattes ansvar å være beviste på og vurdere sin egen rolle og deltakelse i barns lek, samtidig som at de tar initiativ til lek og aktivt sørger for at alle barna kommer inn i lek. Leken har egenverdi. Lek er en nøkkel til fellesskap. Vi gir barna mulighet til å vise sin sosiale kompetanse. Hos oss er vi bevisst hvilke erfaringer barna får i lek. Barn må forhandle med hverandre for å leke sammen. De må tørre å komme med innspill, de må hevde seg selv. De må lytte til hverandre, være lydhøre overfor andre. De skal tåle at ikke alle deres forslag blir tatt godt imot av de andre. Det å leke sammen med mange kan være utfordrende for noen. Hos oss er ansatte til stede og rettleider barna i dette arbeidet. Vi må sørge for at barna får ro til å leke i passe store grupper. Leken må også få vare over tid og inneholde minst mulig brudd. Lek er også viktig for å lære språket i samhandling med andre.

Videre skal ansatte være scenearbeidere. Det vil si at de skal finne ut hva barna trenger for å kunne utvikle leken i en meningsfull retning. Voksne i barnehagen skal også være bevisst at barna trenger veiledning. Vi må kjenne barna så godt at vi kan veilede barn som trenger å si meningen sin. Vi må minne de barna som trenger det at de må lytte til de andre. De barna som strever med å komme inn i lek skal oppleve ansatte som ser dem. Vi skal gjøre disse barna attraktive for de andre. Det gjør vi

blant annet ved å finne ut hva de er gode på og liker å holde på med. Ansatte skal gjør dette spennende for de andre barna å være med på. De legger med dette opp til at alle barn skal oppleve mestring. Barna skal utfordres i komplekse oppgaver som gir mulighet for refleksjon, kritisk tenkning og til å se sammenhenger. Som del av dette arbeidet er vi bevisste på hva slags lekemateriell vi presenterer for barna. Vi er i prosess med å vurdere lekene vi har tilgjengelig. De minste barna er opptatt av å samle leker, flytte de til et annet sted og tilbake. Putt oppi og tømme ut, de er utforskende. Barna trenger mye av materialene for å kunne ha nok, slik kan alle være med på leken. Små barn er fysiske, tumlere, de trenger plass for å forflytte seg, se på og smile til hverandre, samspille. Disse barna har voksne som skjermer leken i mindre grupper og legger til rette for mestringsfølelse. De største barna er ofte opptatt av å planlegge leken, i denne forbindelsen trenger de materiell som kan endres og bygges med. Dette kan være nøytrale materialer som kasser og stoffer, planker og papprør. For å utvide leken videre kan vi spe på med biler, legekoffert, dyr, frisør og andre ting vi oppfatter barna er opptatt av. I dette arbeidet trenger barna sensitive ansatte som tenker «hva trenger barna nå?». Dermed må de ansatte være tilstedeværende og tilgjengelig. Leken er psykisk helsefremmende for barna når ansatte er til stede og legger til rette for alle barn. Også i leken trenger barn ansatte som er «større, sterkere, klokere og god.»

Læring

Læring i barnehagen er nært knyttet til leken og de voksnes rolle. Det vil være vanskelig å se disse atskilt fra hverandre, og slik rammeplanen peker på så skal disse ses i sammenheng. Læring skjer i alle hverdagssituasjoner gjennom barnehagedagen hvilket betyr at læring kan oppstå både i spontane og planlagte øyeblikk, i Haga barnehage er vi derfor opptatt av å legge til rette for dette. Vi har ansatte som er tett på barna og fanger opp deres nysgjerrighet og undring slik at læring skjer. Barn lærer i alt de gjør, og alt de ser og tilstedeværende ansatte er derfor en viktig forutsetning for barns læring. Læring handler om at ansatte må legge til rette for lek og støtte opp under barns naturlige nysgjerrighet. Barn må få bruke hele kroppen og alle sanser i deres læringsprosesser og de ansatte skal legge til rette for dette. Gjennom tema- og prosjekt arbeid er vi opptatt av å lære sammen og lære av hverandre. Vi bygger videre på barns allerede etablerte interesser, men sørger også for at barn får ny kunnskap ved å legge ut spor som kan vekke nysgjerrighet og undring.

Danning

Danning i barnehagen er et begrep som er nært knyttet til selvbestemmelse og medbestemmelse. Danningen skjer gjennom andre, men også gjennom enn selv. Danning er orientert mot en indre prosess der barnet utvikler en personlig og ansvarlig måte å forholde seg til verdier på. I Haga barnehage er vi opptatt av å forholde oss til barna som subjekter, hvilket innebærer at vi ser barna som aktive medborgere som gradvis utvikler selvstendighet, selvtillit og troen på at utvikling og endring er mulig. Barn har behov for frihet, men også beskyttelse. Vi skal aldri gi barn et større ansvar enn de er rustet til å ta, men vi kan gi barn valgmuligheter som bidrar til individets mestringsfølelse og autonomiutvikling. I Haga barnehage skal vi bidra til at barn utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og gi de grobunn for å håndtere livet.

Danning i barnehagen skal sette barna i stand til å tenke selv, reflektere over sannheter, stille spørsmål, og kunne yte motstand over egne og andres valg. De ansatte i Haga barnehage er derfor gode samtalepartnere og veiledere, og er bevisst når det trengs at vi er nært på barnet. Vi viser interesse i det barnet sier og stiller åpne spørsmål. I Haga barnehage utvikler vi kunnskaper, verdier og holdninger sammen med barna gjennom dialog. Det betyr at vi utfordrer barna i samtaler og filosoferer sammen med dem. Alle skal anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker. Vi bekrefter og anerkjenner barnas følelser og de skal føle seg viktige og tatt på alvor. For oss

er det viktig at barna får mulighet til å bidra i fellesskapet, at de opplever seg selv som kompetente og at de opplever mestring og glede i hverdagen.

Vennskap og fellesskap

Det å fungere godt sammen med andre er en forutsetning for å kunne mestre livet. Det samme er å kjenne at man hører til og er en del av et fellesskap. For å få til dette kreves sosial kompetanse. Dette er det viktig at vi har søkelys på i barnehagen. I Haga barnehage legger vi derfor til rette for positivt samspill med barn og voksne. Vi legger til rette for at alle barn skal få oppleve vennskap og lære å beholde venner. Vi gjør dette gjennom å støtte barn i lek og samspillsituasjoner, bidrar i konfliktløsning, snakker om normer og verdier, reflekterer over egen og andres følelser, forebygger, stopper og følger opp diskriminering, utestengning, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

For å oppleve vennskap og kunne bygge gode relasjoner er det viktig at barn i tidlig alder erfarer gode relasjoner til de rundt seg. De ansatte i Haga barnehage er derfor autoritative voksne som viser varme og omsorg for barna samtidig som vi er tydelige. De ansatte tar initiativ til aktivt nærvær og samhandling med barna og ser omgivelsene med barnets øyne ved å sette seg inn i deres tanker, følelser, ønsker og perspektiv. De ansatte har respekt for barnet og fremmer demokratiske prinsipper.

Kommunikasjon og språk

Språk er en viktig del av det å forstå verden og få innsikt i oss selv. Det er gjennom språket av vi øver på å være sammen med andre og så ta del i fellesskapet. Språk er både verbale uttrykk i form av ord, men det er også non-verbal kommunikasjon i form av kroppslige uttrykk gjennom tegn, mimikk, gester og lyder. I Haga barnehage er vi bevisst hvordan språk er en viktig del av barns identitet og tilhørighet. Å støtte barns utvikling av språket er en av våre kjerneoppgaver og vi voksne må derfor hjelpe barn til å finne ut av kommunikasjon med hverandre, samarbeide, forstå leken og sagte og usagte regler som vi må forholde oss til i et fellesskap. Videre har språk og kommunikative ferdigheter betydning for barns etablering av vennskap. Siden språk er en viktig del av barns identitet er det viktig at vi som voksne støtter og styrker også barns flerspråklige utvikling. Det er flere barns som har et annet språk enn norsk som morsmål og vi vil derfor oppfordre og oppmuntre foresatte til å bruke morsmål med barna hjemme. For å vise mangfoldet i barnegruppen vil vi derfor bruke ulike skrifttegn som f.eks. «velkommen» på de ulike språkene som er representert i gruppen. Vi låner også bøker på barnas morsmål og lærer oss enkle sanger nettopp for å gi de en opplevelse av å være en del av fellesskapet.

I Haga barnehage skal de ansatte være tålmodige, benevne, bruke konkrete og la barna oppdage og erfare ordenes betydning gjennom å aktivt delta. Ved at barn deltar i planlagte aktiviteter og i hverdagslige aktiviteter gir vi barna mulighet til en forståelse av hvilke innhold ordene har og hva de betyr i ulike sammenhenger. Vi er opptatt av meningen, ikke uttalen. Det betyr at vi gjentar det barnet prøver å formidle med riktig uttale og setningsoppbygging. Etter hvert som barnet tilegner seg språket og mestrer mer og mer blir det viktig med en utvidelse av de ordene/begrepene de allerede har lært. I begynnende språktilegnelse har lek og språk mange fellestrekk og er viktig for å kunne delta i fellesskapet. Ansatte må derfor legge til rette for lek der barna ikke trenger å forstå det verbale språket for å skape trygghet og gode relasjoner slik at barna kan kommunisere i et felleskap via handlinger istedenfor ord. Barn trenger felles referanser i lek og dette legger vi til rette for gjennom bruk av kroppen i fysisk lek, sangleker, sanger med bevegelse og rim og regler. Ansatte i Haga barnehage har kunnskap i å skape arenaer for non-verbal kommunikasjon der alle kan skape noe sammen uten å måtte bruke ord. Sang og musikk er en positiv aktivitet for hele barnegruppa

hvor alle barn kan delta ut fra sitt utviklingsnivå, enten de kan hele teksten i sangen, noen ord, nynner eller om de gjør bevegelser.

Progresjon

I Rammeplanen står det at progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle, lære og oppleve fremgang. Personalet skal bidra til at barna får mestringsopplevelser og at de samtidig har noe å strekke seg etter. Barna har ulike utgangspunkt, og de har derfor behov for tilrettelagte utfordringer. Denne individuelle progresjonen sikrer vi ved at personalet forsøker i:

Hvilken kompetanse barnet innehar? Hva barnet mestrer? Hva som fremmer utvikling hos barnet? Hva, når og hvorfor det fungerer for barnet? Hvordan vi kan støtte barnet videre? Personalet har god oversikt over barnegruppen og ser hva det enkelte barnet trenger. Dette er grunnlaget for hvordan vi tilrettelegger for den enkeltes utvikling og hvordan vi organiserer hverdagen.

Videre henger barnas utvikling, lek og læring henger sammen med god stimulering fra personalet og barnets iboende kraft til å søke mening i tilværelsen. Opplevelsen av mestring er nært knyttet til utviklingen av en god selvfølelse. For personalet i Haga innebærer dette at vi er tilstedeværende og tydelige voksne som ser, utfordrer, passer på og setter grenser for barna med godhet. Vi er autoritative voksne.

«Tilbakeblikk» i Månedspanen blir sendt ut fra hver avdeling til foreldrene og skal synliggjøre innhold og progresjon i barnehagens innhold, også knyttet opp mot fagområdene som er beskrevet i Rammeplanen. «Tilbakeblikkene» velger vi derfor å definere som en dokumentasjon av progresjon i barnehagens innhold og hvordan de ulike fagområdene arbeides med. Måten vi organiserer ulike grupper innad i barnehagen ivaretar også progresjon i det pedagogiske innholdet. Det fysiske rommet, de lekene og materialene barna møter i barnehagen har betydning for deres utvikling. Ved at personalet endrer og tilfører nye elementer til leke- og læringsmiljøet ut fra barnas utvikling gjennom året legger vi til rette for progresjon. Personalet skal inspirere og tilføre nye perspektiver og elementer for å gi barna nye erfaringer eller utvider de erfaringene de allerede har. Barna skal også få erfaring med forskjellige digitale verktøy, og det skal legges vekt på kreativ bruk, skapende virksomhet og lek og moro. For å sikre oss at alle barn på alle nivåer skal oppleve progresjon og utvikling i aktiviteter og læring har vi valgt å strukturere dette arbeidet i en progresjonsmodell. Innholdet deler vi inn etter fagområdene i rammeplanen med fokusområder på hvert trinn. Trinn to skal bygge videre på trinn en osv. Trinnene er ikke tilknyttet alder, men handler om barnets egne forutsetninger og utvikling.

Fagområder	1	2	3	4	5
Kommunikasjon, språk og tekst	Syng kjente sanger og utvide repertoaret gradvis Støtte begynnende språkutvikling,	Øve på, og få støtte til å uttrykke følelser og meninger	Bli kjent med takt og rytme i språket Kjenne igjen bokstaven i navnet	Tulletøyse med språket, ord og rim Lytte til, og kjenne igjen bøker, rim og regler	Fortelle og gjenfortelle i samtaler Deler opplevelser på en god måte

Fagområder	1	2	3	4	5
	<p>samt nonverbal kommunikasjon.</p> <p>Bli kjent med billedbøker og bøker med litt tekst</p>	<p>Bli kjent med eventyr med konkreter</p> <p>Samtale om logoer og skilt vi ser</p>	<p>Øve på å beskrive konkreter</p> <p>Øve på å bruke språket i relasjoner og konfliktløsning</p> <p>Kunne ta ordet foran andre</p>	<p>Gjenfortelle</p> <p>Utforske lekeskriving</p> <p>Bruke språket for å komme inn i lek og i lek</p>	<p>Kunne sette ord på følelsene sine</p> <p>Erfarer bokstavenes betydning</p> <p>Skriver navnet sitt</p> <p>Får oppleve sagn som uttrykksform</p>
Etikk, religion og filosofi	<p>Tid og rom for undring</p> <p>Kjennskap til grunnleggende normer</p> <p>Jeg og de andre (gjenkjenne noen følelser hos andre)</p>	<p>Toleranse og respekt for ulikheter og for hverandre</p> <p>Få kjennskap til grunnleggende normer og verdier</p> <p>Opplive markeringer i barnehagen i forhold til eget livssyn</p>	<p>Innsikt i kristne og humanetiske grunnverdier</p> <p>Begynnende forståelse for at egne handlinger påvirker andre, reflektere sammen</p>	<p>Kjenne til ulike religiøse høytider og tradisjoner knyttet til ulike religioner og livssyn</p> <p>Reflektere over, og vise respekt for likheter og ulikheter</p>	<p>Forståelse for ulike måter å forstå ting på og leve sammen</p> <p>Få lov å undre seg og utforske eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål i samtale</p> <p>Finne egne løsninger og stå for egne valg</p>
Antall, rom og form	<p>Erfare rom og form med alle sanser</p> <p>Erfare størrelser i omgivelsene</p>	<p>Sortere og sammenlikne</p> <p>Undersøke egenskaper ved former</p> <p>Leke med mengder</p> <p>Bruker kroppen for å utforske rommet</p>	<p>Utforske og leke med form og størrelser og sammenlikne disse</p> <p>Sortere, se likheter og forskjeller i ulike sammenhenger</p> <p>Bruke språket for å videreutvikle romforståelse</p>	<p>Utforske og leke med mønster</p> <p>Begynnende erfaring med å undersøke og erfare løsninger av matematiske problemer</p> <p>Utforske bruk av kart i rommet, også via muntlige beskjerer</p>	<p>Leker med tall, mengder og telling</p> <p>Tilegner seg matematiske begreper</p> <p>Undersøker og erfarer løsninger av matematiske problemer</p>
Kunst, kultur og kreativitet	<p>Lære og erfare gjennom alle sanser</p>	<p>Skaperglede</p> <p>Fokus på musikk og bilde</p>	<p>Bruke fantasien i uttrykkene sine og oppleve skaperglede</p>	<p>Få innblikk i forskjellige måter og med forskjellige materialer å uttrykke seg på</p>	<p>Videreutvikle kunnskapen om teknikk og form, få leke med uttrykks-former</p>

Fagområder	1	2	3	4	5
	<p>Musikk og sang med bevegelse og dans</p> <p>Oppleve musikk fra forskjellige kulturer representert</p>	<p>Undersøke sammen</p> <p>Bruke kroppen i uttrykkene</p>	<p>Oppleve musikk fra forskjellige tidsepoker og kulturer, få mulighet til å uttrykke gjennom å skape musikk og bevegelse</p> <p>Styrke kulturell identitet og personlig uttrykk</p>	<p>(collage, kull, male, naturmateriale, skulptur, drama, dans)</p>	<p>og skape egne uttrykk.</p> <p>Møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykksformer fra fortid og nåtid</p>
Nærmiljø og samfunn	<p>Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet</p> <p>Familien min og jeg</p>	<p>Oppleve å få medvirke i egen hverdag</p> <p>Hvor viktig er jeg?</p> <p>Bli kjent med nærmiljø</p>	<p>Om meg og de andre. Meg som en viktig del av fellesskapet og fellesskapets viktighet for meg</p> <p>Likeverd, kjønn, kultur og språk</p> <p>Utvide kjennskapen i nærmiljøet</p>	<p>Bli kjent med historier fra nærmiljøet</p> <p>Få kjennskap om institusjoner og yrker i nærmiljøet</p> <p>Få erfare trafiksikkerhet på tur</p>	<p>Få erfaringer i å forhandle og diskutere</p> <p>Kunne lytte når andre forteller</p> <p>Få kjennskap til barnekonvensjonen, FN</p>
Natur, miljø og teknologi	<p>Erfare ulike natur fenomen med alle sine sanser til ulike årstider</p>	<p>Undring over naturens mangfold, dyreliv og planteriket</p> <p>Oppleve endringer i årstider</p>	<p>Natur og samspill i naturen. Planter og insekter</p> <p>Oppleve fokus på dyrelivet og nærmiljøet</p> <p>Begynnende utforskning av naturfenomener</p>	<p>Få innblikk i betydningen dyr og vekster har for matproduksjon</p> <p>Utforske natur og mangfold</p> <p>Bærekraftig utvikling, naturvern, gjenbruk og ombruk</p>	<p>Fokus på eksperimentering og undring over naturfenomener og fysiske lover</p> <p>Lage konstruksjoner av ulike materialer</p> <p>Få kjennskap til menneskers livssyklus</p> <p>Utviser respekt for naturen</p>
Kropp, bevegelse og helse	<p>Erfaringer som bidrar til positiv selvoppfatning</p>	<p>Måltidet er en hyggestund for alle</p>	<p>Samtale om hva og hvor maten kommer fra.</p>	<p>Få kunnskap om hvordan menneskekroppen, og</p>	<p>Legger vekt på egen mestring ved hygiene</p>

Fagområder	1	2	3	4	5
Kropp, bevegelse og helse	<p>via kroppslig mestring</p> <p>Gode vaner for hygiene innarbeides</p> <p>Oppleve glede ved å være sammen med andre</p>	<p>Erfaringer med ulike og allsidige bevegelser og utfordringer med mestring i fokus.</p> <p>Bli kjent med egne grenser og si ifra om disse på en passende måte</p>	<p>Sette grenser for egen kropp og respektere andres</p> <p>Erfare at alle er ulike og det er bra</p> <p>Oppleve seg som del av felleskap i lek med andre</p>	<p>samsillet med maten vi spiser.</p> <p>Erfaringer ved bruk av naturen som gir gode opplevelser</p> <p>Sette ord på, og bli respektert for sine følelser</p>	<p>Øve på selvstendighet og ta avgjørelser i påkledning</p> <p>Lære om sunt kosthold og hvordan kroppen fungerer</p> <p>Få erfaringer med å vise empati</p> <p>Oppleve å være betydningsfull for andre</p>

Trafikksikker kommune

Holmestrand kommune er godkjent som trafikksikker kommune, dette innebærer også alle de kommunale barnehager. I barnehagene er vi opptatt av å danne et godt grunnlag for hvordan barn ferdes i trafikken. Målet for trafikkoppleringen er at barna utvikler gode holdninger, forståelse og kunnskap, slik at de ikke er til fare for hverken seg selv eller andre i trafikken. Dette vil i størst grad foregå på tur og i samlinger. Her har vi samtaler hvor det skapes rom for refleksjon rundt ulike trafikktema. Vi bruker også historier, spill, trafikksanger med mer. Det at personalet er gode rollemodeller har stor betydning blant annet for barnas utvikling av gode holdninger, evne til refleksjon og risikoforståelse.

Medvirkning

Barn og foresattes medvirkning er en viktig del av barnehagens pedagogiske virksomhet. Barns rett til medvirkning er lovfestet og forankret i barnehageloven, grunnloven og FNs barnekonvensjon. Foreldrenes rett til medvirkning er nedfelt i barnehagelovens § 4.

Foresattes medvirkning

Vi i Haga barnehage ønsker å ha et nært og godt samarbeid med barnets hjem. Det gjør vi ved å ha regelmessig kontakt med foresatte, først og fremst i det daglige møte med barnet og foresatte i garderobesituasjonen ved henting og levering. Vi ønsker at barnet og foreldrene blir sett og at vi utveksler informasjon om barnet. God kommunikasjon er grunnleggende for et godt foreldresamarbeid, og vi ønsker å bidra til dette. Foreldre kjenner sitt barn best og i samarbeid med barnehagen ønsker vi å finne løsninger og muligheter som bidrar til best mulig utvikling for hvert enkelt barn. Vi har foreldresamtaler den måneden barnet fyller år, men er det behov for samtaler setter vi opp flere. Vi vil fortelle hva vi gjør i hverdagen og dokumentere med bilder på avdelingen, oppslagstavler med informasjon og tilbakeblikk i månedsbrev. Barnehagen og hjemmet har et felles ansvar for et åpent og nært samarbeid. Vi er opptatt av å bruke de råd som er i barnehagen som bidrag til å utvikle barnehagen og gjøre den til et godt sted å være for alle barn. Barnehagen har et

foreldreråd (alle foreldrene), FAU (valgte representanter) og et SU (to representanter fra FAU og to representanter av barnehagens ansatte. Styrer er sekretær) Vi har også vedtekter for samarbeidsutvalget som bidrar til å sikre foresattes medvirkning. Vedtektene er laget av representantene i samarbeidsutvalget og revideres årlig ved behov.

Barns medvirkning

Ansatte i Haga barnehage er oppmerksom på at vi har kultur med oss fra egen oppvekst. Denne kulturen kan være annerledes enn det gjeldende syn i dag, og kan også være annerledes enn den kulturen barnehagen vår har. Vi er bevisste vår profesjonelle rolle, og forholder oss til et felles humanistisk syn på mennesket i vårt arbeid i barnehagen. Vi vet at barn er forskjellige, og at de lærer på ulike måter. Vi vet videre at det å oppleve mestring gir grobunn for videre utvikling og læring. Vi ønsker derfor å lete etter barnas sterke sider, og bygge på disse. Vi møter barnet som individ, og har respekt for barnets opplevelsesverden. I Haga barnehage er vi bevisste på barns rett til medvirkning og hensynet til barnets beste. Når vi i hverdagen tar avgjørelser i barns liv, har vi barns beste som grunnleggende hensyn. Demokrati forutsetter slik vi ser det at menneskene i det tar ansvar for egen utvikling, egne valg og egen handling. Barn gjøres klare for dette ved å bli tatt på alvor og få lov til å medvirke i egen hverdag fra de er små.

Tilvenning og overganger

Ansatte i Haga barnehage jobber for å få til gode sammenheng både fra hjem til barnehage, innad i barnehagen og fra barnehage til skole. Vi deltar aktivt i utforming av rutiner i kommunen, og følger opp disse. Rutiner for overgang finnes i kommunens IK- system Compilo. Vi har også et årshjul for overganger internt og et årshjul for overgang til skolen. Det sistnevnte er gjeldene for hele kommunen.

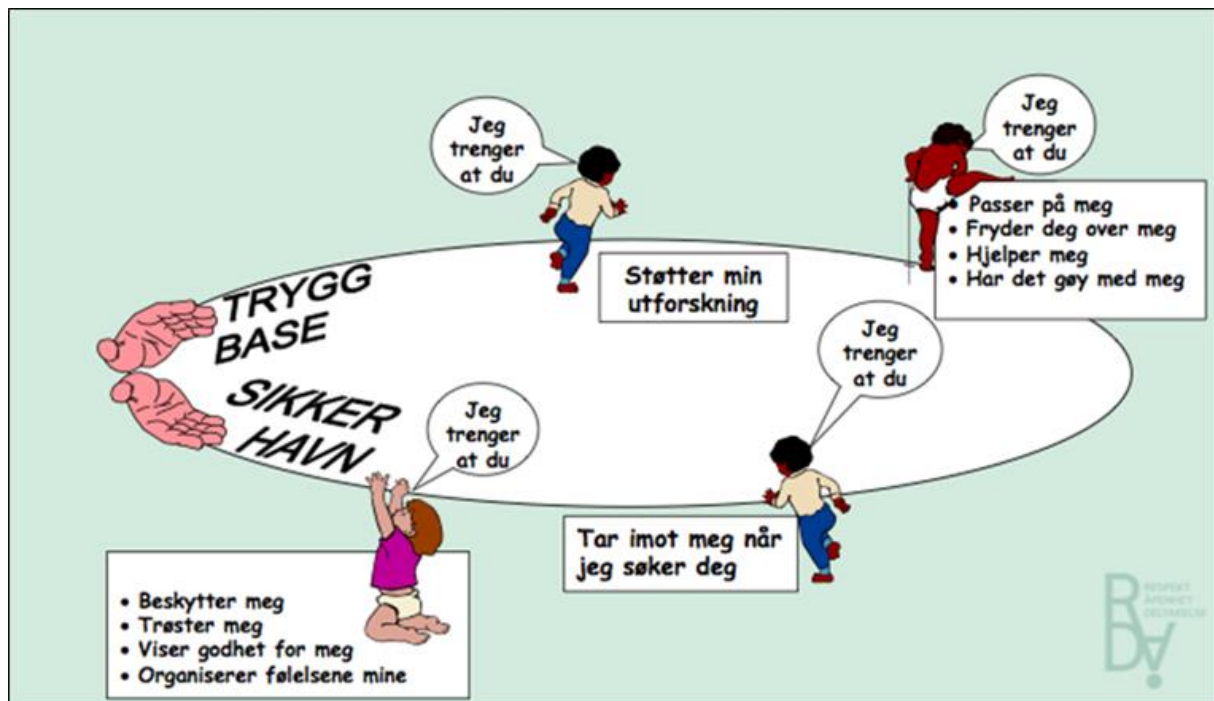
Nye barn

Å starte i barnehagen er for mange barn en stor overgang og kan være svært krevende. Personalet og foresatte må derfor i samarbeid legge til rette for en best mulig start for den enkelte. Små barn trenger å erfare mange ganger at foresatte går og kommer tilbake. Det er en prosess som kan ta lang tid for enkelte barn og tilvenning til barnehage må derfor gjøres i barnets eget tempo. Det er mange inntrykk, barnet blir kjent med nye mennesker og må være store deler av dagen uten sine foresatte. Det er nytt og uvant for barnet. En kjerneoppgave for personalet blir derfor å kunne ta barnets perspektiv. Et lite barn kan ikke verbalt formidle sine behov og meninger og trenger derfor ansatte som forstår hvordan det er å befinne seg i en ny og annerledes arena. Oppstarten planlegges sammen med pedagogisk leder som legger til rette for en trygg og god start. Før oppstart i barnehagen sikrer vi god informasjon til foresatte. Vi inviterer de til foreldremøte hvor de får viktig informasjon om oppstarten og hva de kan forvente. Pedagogisk leder på avdeling viser de rundt og gir de informasjon om rutiner, utstyr og svarer på spørsmål foresatte måtte ha. Vi arrangerer også besøksdag for barn og foresatte hvor de får hilse på de andre foreldrene og barna får leke på avdelingen de skal begynne på. Vi tenker at dette bidrar til god relasjonsbygging.

Trygghetssirkelen

En forutsetning for læring er trygghet og trivsel. Barn er avhengig av gode og trygge tilknytninger til de voksne i barnehagen. Trygghetssirkelen er et verktøy vi bruker for å forstå og møte barnas behov og der tilknytningspersonens hovedoppgave er å være en trygg base for barnets utforskning, lek og

læring og ta imot barnet når det har behov for trøst og omsorg. Vi bruker denne i alle sammenhenger i barnehagehverdagen i møte med barna. Den gir spesielt et bilde av hvordan vi tenker at overgangen mellom hjem og barnehage skal foregå.

Figur 2 Bilde av trygghets sirkelen

Overganger innad i barnehagen

Haga barnehage har det siste året jobbet systematisk med overganger innad i barnehagen. Vi har utarbeidet et årshjul som kom som et resultat av en evaluering av overgangene gjort av både ansatte og foresatte. Vi starter tilvenning til storbarnsavdelingene i april og har besøk minimum en gang per uke til ny avdeling. Tilstedeværende og engasjerte ansatte er avgjørende og forventet i disse besøkene. Det legges opp til planlagte aktiviteter for å bidra til god relasjonsbygging mellom barnbarn og barn-ansatte, og for å sørge for en trygg ramme for barna som allerede opplever noe utrygt ved å være på en ny avdeling. Vi sørger for god informasjon til foresatte og tilbyr en overgangssamtale med pedagogisk leder på avdelingen barnet skal begynne på. Vi bruker maler som utgangspunkt for informasjon til foresatte for å sikre at det blir gitt lik informasjon uavhengig av hvilken avdeling barnet skal begynne på. Foresatte inviteres også til et foreldremøte hvor de får god informasjon fra avdelingen. I tillegg arrangeres det er besøk for foresatte sammen med barna. Fokuset er at barnet kan få lov til å vise frem sin nye avdeling og skal bidra trygge foresatte og barn i overgangen. Det blir hvert år sendt ut evalueringsskjemaer til foresatte om hvordan de har opplevd overgangen. Disse skjemaene gjennomgås på lederteam hvor de i forkant har evaluert sammen med ansatte på sin avdeling. Eventuelle utbedringer gjøres på bakgrunn av det.

Overgang barnehage-skole

Ved overgang til skole har Holmestrand kommune et eget årshjul. Hensikten med årshjulet er å legge til rette for et godt samarbeid mellom instansene og sikre en best mulig overgang for hvert enkelt barn. Før skolestart gjennomføres en foreldresamtale med pedagogisk leder på avdeling. Innholdet fra foreldresamtalen blir formidlet til skolen med et skjema, som foreldrene gir sitt samtykke til. I tilfeller hvor barna har hatt spesialpedagogisk oppfølging i barnehagen, inviteres foreldre med på et

eller flere møter før skolestart. Det tilrettelegges også for møter før overgang for de foresatte som ønsker det.

Skolestarterne

Siste året i barnehagen skal være et spennende år for barna. De har nå gått lenge i barnehagen og er svært spente på det som venter. Barna er nå den gruppen som er eldst i barnehagen og har kanskje selv forventninger knyttet til dette. Vi ønsker å gi barna et spennende siste år i barnehagen og et år de vil huske.

I Haga barnehage ønsker vi å bruke deres siste år på å fremme gode verdier og holdninger. Vi veileder skolestarterne til å være gode venner, lære å bli selvstendige og trygge barn som kan stå opp for seg selv og andre. Vi øver på sosiale spilleregler ved at de ansatte er tett på barna og sørger for at alle har venner og noen å leke med. Vi har en grunntanke om at barn som leker og er trygge, de lærer. I Haga barnehage samler vi skolestarterne en gang i uken og har ulike organiserte aktiviteter, men de gjør også ting som fremmer fellesskapsfølelsen slik som f.eks. å oppleve ulike turer sammen. De leker med bokstaver og tall, former, farger, strategier og problemløsning. Vi drar også på besøk til nærskolen og leker på uteområdet for å bli kjent.

I Haga barnehage fremmer vi selvstendighet blant skolestarterne samtidig som vi passer på å ikke stille for høye krav. De skal gjennom kravene oppleve mestring og glede og de skal være i samsvar med deres utvikling og modning. Skolestartene jobber med ulike temaer gjennom hele året, leser faktabøker, drar på eventyr, turer og filosoferer sammen. I førskolegruppa skal lek være et fokus fordi det er i leken barna utvikler sin sosiale kompetanse og ikke minst språket. I leken får de mulighet til å være nysgjerrige og utforskende og de får mulighet til å utfolde seg fysisk og undre seg. Vi er ikke opptatt av om barn kan lese eller skrive før det begynner på skolen, men å gi de erfaringer med vennskap og samarbeid og sørge for at de er selvstendige, kan ta gode valg på vegne av seg selv og deltagelse i et fellesskap.

Dokumentasjon og planlegging, vurdering og evaluering

Barnehagens som lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen» (Rammeplan for barnehager, 2017, s. 37)

Pedagogisk dokumentasjon er en synliggjøring som beveger praksis. Praksisfortellinger som stiller spørsmål og skaper refleksjon er en av våre metoder. Vi bruker møtearenaene til å jobbe med praksisfortellinger og caser. Barnehagen vurderer kontinuerlig det pedagogiske arbeidet gjennom å observere barna, snakke sammen og evaluere vår praksis. Personalet bruker avdelingsmøter, pedagogiske ledermøter, personalmøter og planleggingsdager til metodisk planlegging. Vi bruker veiledning, observasjon, dialogkafè/dialogspill og IGP-modell (individuell, gruppe og plenum) i planlegging og vurderingsarbeid.

De kommunale barnehagene i Holmestrand bruker observasjonsverktøyet «alle med». Det er utviklet av Eigersund kommune og senter for atferdsforskning. Vi bruker dette verktøyet rutinemessig gjennom barnehagetiden. Hensikten med den rutinemessige observasjonen er å sikre at alle barn i

barnehagen vår får et godt individuelt tilpasset barnehageløp, slik at de best mulig er rustet til å møte hverdagene også etter endt barnehagetid.

Samarbeid

Foreldresamarbeid

I [Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver](#) står det at foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage må bygge på gjensidig åpenhet og tillit.

Det er den daglige kontakten ved levering og henting som er et vesentlig grunnlag for samarbeidet mellom barnehage og hjem.

Vi ønsker å sikre dette gjennom samarbeidsformer som:

- Foreldreråd, bestående av foreldre/foresatte til alle barna i barnehagen
- Foreldreundersøkelser annet hvert år
- Daglig kontakt, informasjon og korte samtaler ved levering og henting
- Arrangementer der foreldre og familie blir invitert til barnehagen
- Månedsbrev med evaluering av måneden som har vært, samt noe om planlagte aktivitetene fremover
- Korte dagbokposter i Visma appen
- Foreldremøter hvert år. Foreldre oppfordres til å komme med forslag til hva som skal tas opp på foreldremøter
- Samarbeidsutvalg, bestående av 2 foreldre og 2 ansatte. Foreldrerepresentantene skal være med på å legge et godt grunnlag for samarbeid barnehage/hjem, og være bindeleddet mellom foreldre og barnehage
- Pedagogene har ansvar for å planlegge det individuelle samarbeidet rundt barnet. Det tilbys to foreldresamtaler hvert år, hvor en er obligatorisk. Foreldre og barnehagen kan be om samtaler utover dette ved behov.

Samarbeid med andre instanser

Som en del av det pedagogiske arbeidet i barnehagen har personalet samarbeid med:

- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- Barne- og ungdomspsykiatrien (BUPA)
- Helsestasjonen
- Barnevernstjenesten
- Barne- og familiesenteret

Alle barnehagene i Holmestrand kommune deltar i et samarbeidsorgan som heter PÅ TVERS. Her møtes personal fra barnehager, PPT, helsestasjon, barnevern. PÅ TVERS har møter to ganger i halvåret, hvor styrer og personal kan drøfte saker anonymt eller med samtykke av foresatte for å få tips eller råd rundt enkeltbarn, et tema eller en barnegruppe. Det er også mulig for foresatte å delta på disse møtene dersom det er ønskelig.

PPT har kontaktmøter med barnehagene ved jevne mellomrom. Ved bekymring rundt barns utvikling kan dette drøftes på kontaktmøtene, samtykke fra foresatte innhentes og foresatte involveres i prosessen.

Ved bekymring knyttet til vold, incest eller andre grove overgrep har barnehagen meldeplikt til barnevernstjenesten. I slike tilfeller gjøres dette uten informasjon til foresatte.

Helsestasjonen og barnehagen har et samarbeid knyttet til 2 og 4 årskonrollen på helsestasjonen. Ved samtykke fra foreldrene skal barnehagen og helsestasjonen formidle opplysninger som er viktige i forhold til barns utvikling. Dette kan være opplysninger i forhold til hørsel, syn, motorikk, språk eller andre ting.

Årshjul

Måned	Merkedager, aktiviteter, ferier og fridager
Juli	29.07: Planleggingsdag, barnehagen er stengt
August	29.08: Foreldremøte 18.00-19.30
September	Uke 38: Brannvern uke
Oktober	FN uker, fokus på barns rettigheter, ulike kulturer, land, flagg, ulikheter og likheter.
November	01.11: Planleggingsdag, barnehagen er stengt
Desember	13.12: Lucia markering 18.12: Nissefest for barna 23.12: Planleggingsdag, barnehagen er stengt Barnehagen er stengt i dagene mellom julaften og nyttårsaften
Januar	02.01: Planleggingsdag, barnehagen er stengt 31.01: Fargefest, barnehagen 52 år
Februar	06.02: Samefolkets dag, markering
Mars	
April	Uke 14/15: Påskefrokost med foresatte 14.04-21.04: Påskeferie, barnehagen stengt
Mai	30.05: Planleggingsdag, barnehagen er stengt
Juni	05.06: Sommerfest i regi av FAU